

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

සීමාසහිත ලංකා ගල් අඟුරු (පුද්ගලික) සමාගමේ (“සමාගම”) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ලාභ හා අලාභ සහ අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත්කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ජර්කාශන විගණනය සඳහා විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතික වීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසු බවින් යුතුව ක්‍රියාකරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහභරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද ,අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය ,ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව් කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම් අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථය ද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;

- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබාගත් තොරතුරුවලට අනුව, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ගෙවිය යුතු වැට් බදු ශේෂය රු.මිලියන 1,436.33 ක් වූ අතර 2017/2018, 2018/2019 සහ 2019/2020 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ගෙවිය යුතු දඩ මුදල රු.මිලියන 1436.33 ක් විය. කෙසේ වෙතත්, ආදායම් බදු පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ (LKAS 12) 88 වැනි ඡේදය අනුව ගෙවිය යුතු එම දඩ මුදල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අනාවරණය කර නොතිබුණි. තවද, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගෙවිය යුතු ඉහත සඳහන් බද්ද සමාගම විසින් හඳුනාගෙන ද නොතිබුණි.</p>	<p>දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ නිමැවුම් වැට් බද්ද ගණනය කිරීම සහ පනවන ලද දඩ මුදල සමඟ සමාගම එකඟ නොවීම නිසා, සමාගම විසින් අදාළ එකතු කළ අගය මත බදු තක්සේරු කිරීම් සඳහා අභියාචනා ඉදිරිපත් කරන ලද අතර මෙම ගැටළුව දැනට සාකච්ඡා කරමින් පවතී.</p>	<p>ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) මූල්‍ය උපකරණ පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතියේ (SLFRS 9) 5.5.15 (අ) ඡේදය අනුව 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමාගම විසින් රු. මිලියන 1,095.6 ක් වූ දිගුකාලීන වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ සඳහා ප්‍රතිපාදන සලසා නොතිබුණි.</p>	<p>ලැබිය යුතු මුදල්වලට අනුරූප ගෙවීමක් මගින් ආවරණය ලැබෙන බැවින් සහ පැහැර හැරීමක් සිදු වූ විටදී පියවීමේ අවස්ථාවක් පවතින බැවින්, කිසිදු හානිකරණයක් අවශ්‍ය වන පරිදි අනාරක්ෂිත බවක් නොමැත.</p>	<p>-එම-</p>

1.5.2 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>ගල් අඟුරු ආනයනය කිරීමේදී, රේගු අරමුණු සඳහා වටිනාකම නිශ්චය කර ගැනීමේ සංකේතාත්මක ගැලපුමක් ලෙස ඇත්ත වශයෙන්ම සිදු නොවූ, රේගුවේ වටිනාකම සඳහා පිරිවැයට සියයට 10 ක ආන්තිකයක් එකතු කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ සමාගම විසින් රු. මිලියන 9,419.6 ක් වූ පිරිවැය මත සියයට 10 ක ආන්තිකයක් ආදායමට එකතු කර ඇති අතර පසුව සමාගම ණය ගැතියන්ට එම වටිනාකම වට්ටමක් ලෙස හඳුනාගෙන විකුණුම් පිරිවැයට ගලපා තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, විකුණුම් පිරිවැය හා ආදායම් සමාන ප්‍රමාණයකින් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයට වැට්ට බදු ඉන්වොයිසි නිකුත් කිරීමේදී පිරිවැයට 10% රේගු ආන්තිකය ඇතුළත් කරන ලෙස දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව (IRD) විසින් ලංකා ගල් අඟුරු සමාගමට (LCC) නියෝගයක් ලබා දෙන ලදී. IRD නිලධාරීන්ට අනුව, ලංවිම ඉන්වොයිස් මත වැට්ට බද්ද සඳහා වන මූලික වටිනාකම රේගු අරමුණු සඳහා වන වටිනාකමට වඩා අඩු විය නොහැක. තවද, ගල් අඟුරු ආනයනය සහ සැපයීම සඳහා වැට්ට බද්දෙන් නිදහස් කරන ලෙස ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ සාමාන්‍යාධිකාරී විසින් මුදල් අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරයාගෙන් ඉල්ලීම් කර ඇත.</p>	<p>මෙම ගැටළුව සම්බන්ධයෙන් IRD උපදෙස් ලබා ගැනීමට සමාගම පියවර ගත යුතුය.</p>

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ලැබී ඇති තොරතුරුවලට අනුව, 2016 සැප්තැම්බර් 19 සිට 2018 අප්‍රේල් 09 දක්වා කාලය තුළ ආනයනය කරන ලද ගල් අඟුරුවල නිවැරදි වටිනාකම ප්‍රකාශ නොකිරීම හේතුවෙන් සමාගම රු. මිලියන 205 ක දඩ මුදලක් ශ්‍රී ලංකා රේගුවට ගෙවා ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. 2019 වසරේ සිදු කරන ලද දඩ මුදල් ගෙවීම, අදාළ වර්ෂවල වියදම් ලෙස ගණන් නොගෙන ඒ වෙනුවට ශ්‍රී ලංකා රේගු වැට්ට බදු ගිණුම, වැට්ට පාලන</p>	<p>මෙම ගෙවීමෙන් පසු අවසන් වැට්ට බදු ගෙවීමක් අවශ්‍ය නොවන බව ශ්‍රී ලංකා රේගු විමර්ශන නිලධාරීන් LCC නිලධාරීන්ට දැනුම් දීම නිසා LCC විසින් මෙම මුදල් රේගුවට ගෙවිය යුතු සහ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයෙන් ලැබිය යුතු අවසන් වැට්ට බද්ද ලෙස සටහන් කර ඇත. තවද LCC විසින් ඉහත වැරදි ප්‍රකාශය හේතුවෙන් සැබෑ දඩ මුදල රු.6,843,417 හඳුනාගෙන CSC වගකීමට එරෙහිව හර කර ඇත.</p>	<p>ගැටළුව විසඳීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු අතර සමාගම මෙම ගෙවීම දඩ මුදල් ලෙස සටහන් කළ යුතුය.</p>

ගිණුම සහ ලංකා නැව් සංස්ථාව (CSCL) වගකීම් ගිණුම යටතේ ගිණුම්ගත කර ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, රඳවාගත් ඉපැයීම් රු. මිලියන 205 කින් වැඩියෙන් දක්වා ඇති අතර, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ දී ශ්‍රී ලංකා රේගු වැට් ගිණුම, වැට් පාලන ගිණුම සහ CSCL වගකීම් ගිණුම පිළිවෙලින් රු. මිලියන 158.2, රු. මිලියන 39.97 සහ රු.මිලියන 6.8 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.

<p>(ආ) සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට සීමාසහිත ලංකා නැව් සංස්ථාවට ගෙවිය යුතු ශේෂය රු.මිලියන 547.7 ක් වූ අතර සීමාසහිත ලංකා නැව් සංස්ථාව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද තහවුරු කිරීම අනුව එය රු.මිලියන 1,271.9 ක් වූයෙන් රු.මිලියන 724.2 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>වෙනසට හේතු වන හඳුනාගැනීම සඳහා සැසඳුම් ප්‍රකාශයක් සකස් කරන ලදී. LCC සහ ලංකා නැව් සංස්ථාව අතර දැනට පවතින විෂමතා විසඳීම සඳහා සාකච්ඡා කරමින් සිටිනු ලැබේ.</p>	<p>වෙනස සැසඳීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ඇ) සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ 2022 වර්ෂය සඳහා වූ වැට් බදු වාර්තාවේ සඳහන් ආදායම අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායමේ රු.මිලියන 31,074 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>2016, 2018, 2019, සහ 2020 වර්ෂය සඳහා ලෙස ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ වෙතින් ලැබිය යුතු ශුද්ධ පොදු කාර්ය පිරිවැය ශේෂය තරඟකාරී වේ. සියලු වියදම් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සමග කරන ලද ව්‍යාපාරික ගනුදෙනුව සඳහා වන බැවින් මෙය විසඳීමට කළමනාකාරීත්ව සමග සාකච්ඡාවට භාජනය කරනු ලැබේ.</p>	<p>-එම-</p>

1.5.4 අධිකාරී බලය නොලත් ගනුදෙනු

අධිකාරී බලය නොලත් ගනුදෙනු පිළිබඳ විස්තර	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>නැව්ගත කිරීමේ අංක 123 සඳහා 2016 දී සමාගම විසින් රු.මිලියන 136.2 ක් රේගු වැට් බද්ද ලෙස ගෙවා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, රේගු ප්‍රකාශනය අනුව සත්‍ය වැට් බද්ද රු. මිලියන 106.97 ක් පමණක් විය. ඒ අනුව සමාගම විසින් රු.මිලියන 29.2 ක් වැඩිපුර ගෙවා තිබූ එම මුදල IRD වෙතින් අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොමැති බවත් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>IRD විසින් මෙම වැඩිපුර ගෙවන වැට් බද්ද රු.29,266,965.00 ක් වාර්තා කර ඇති බව LCC විසින් සොයා ගෙන ඇති අතර LCC හි හිඟ රේගු ශේෂයන්ට එරෙහිව වැඩිපුර ගෙවූ වැට් බද්ද ඉවත් කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගනු ඇත.</p>	<p>වැඩිපුර ගෙවූ වැට් බද්ද අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

1.5.5 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය වෙතින් රු.මිලියන 273.3 ක ලැබිය යුතු ශේෂ හතරක් වූ අතර ඊට අනුරූපී ගෙවිය යුතු ශේෂයන් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලංවීම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් කර නොතිබුණි. එනිසා, එම ලැබිය යුතු ශේෂවල නිරවද්‍යතාවය සහ පැවැත්ම තහවුරු කර ගැනීමට විගණනයට නොහැකි විය.	LCC විසින් වර්ෂය අවසාන ගිණුම් ශේෂයන් සඳහා ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයෙන් තහවුරු කිරීම් ඉල්ලා සිටි නමුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවසන් වන විටත් සමහර ශේෂයන් තහවුරු කර නොතිබුණි.	වෙනස සැසඳීමට පියවර ගත යුතුය.
(ආ) සීමාසහිත ලිබර්ටි කොමඩිටිස් (Liberty Commodities Ltd) වෙතින් ලැබිය යුතු සියයට 50 ක SGS ගාස්තුවල ලැබිය යුතු ශේෂයන් සහ විවිධ ණය ගැතියන්ගෙන් ලැබිය යුතු ශේෂයන් පිළිවෙලින් රු.මිලියන 8 ක් සහ රු.මිලියන 9.8 ක් හා වෙළෙඳ ණයහිමියන්ට සහ SGS ලංකා (පුද්ගලික) සමාගම වෙත ගෙවිය යුතු ශේෂයන් පිළිවෙලින් මිලියන 87.9 ක් සහ රු.මිලියන 12.2 ක් සම්බන්ධ අදාළ ලේඛනමය සාක්ෂි සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය වන විටත් විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	ලැබිය යුතු 50% වූ SGS ගාස්තු රු.8,048,531 2015/16 වාරයේ නැව් අංක 17 සඳහා ගොඩබනා වරායේදී නැව් තොගයේ බර මිණුම්කරණ ගාස්තු ඇතුළත් වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් බේරුම්කරණ ක්‍රියාවලිය සිදුවෙමින් පවතී.	අදාළ ලේඛනමය සාක්ෂි විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
	විවිධ ණය ගැතියන් රු.9,808,968.00	
	මූලික විමර්ශන අනුව එම මුදල ආපසු අයකරගත නොහැකි NBT සහ PAL වේ.	
	නොබෙල් රෙසෝර්සස් ඉන්ටරැෂනල්ට් ගෙවිය යුතු - රු.84,771,789.21.	
	ණයවර ලිපි (LC) වලංගු කාලසීමාව අවසන් වීම හේතුවෙන් ණයහිමියා විසින් අඩුවෙන් ලබා ගන්නා ලද වටිනාකමකින් ශේෂය ප්‍රධාන වශයෙන් සමන්විත වේ. SGS ලංකා (පුද්ගලික) සමාගම - රු.12,161,313.00 උපලේඛනය මේ සමඟ අමුණා ඇත.	

1.6 ලැබිය යුතු හා ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු වෙළෙඳ සහ අනෙකුත් ලැබිය යුතු රු.මිලියන 1,125 කින්, සීමාසහිත ලංකා නැව් සංස්ථාව (CSCL) සහ සීමාසහිත ලිබර්ටි කොමඩිටිස් වෙතින් පිළිවෙළින් වර්ෂ 2 කට වැඩි කාලයක් සඳහා ගෙවීමට තිබූ එකතුව රු.මිලියන 589.9 ක් සහ රු.මිලියන 244.8 ක් 2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් අයකර ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>සීමාසහිත ලිබර්ටි කොමඩිටිස් හිමිකම් පාත්තාට (සමාගමට) US\$ 1,575,142 ගෙවීමට සමාගමට 2021 දෙසැම්බර් 31 දින බේරුම්කරණයෙන් නියෝගයක් හෝ තීරණයක් ලැබුණු අතර මෙම නඩුව 2023 මැයි 22 දින කැඳවනු ලැබේ.</p>	<p>දිගුකාලීන හිඟ මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

ලංකා නැව් සංස්ථාව

බේරුම්කරණ යෝජනාව කැබිනට් මණ්ඩලයේ සලකා බැලීම සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇත. වරාය සහ නාවික අමාත්‍යාංශය හරහා තම නිර්දේශ කැබිනට් මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කරන ලෙස කැබිනට් මණ්ඩලය පත් කළ කමිටුවට කැබිනට් මණ්ඩලය උපදෙස් දී ඇත.

1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>CSCL වෙත ගෙවිය යුතු රු.මිලියන 216.5 ක් සහ සීමාසහිත ලිබර්ටි කොමඩිටිස් සහ සීමාසහිත ටෝරියන් අයන් ඇන්ඩ් ස්ටීල් සමාගම (Taurian Iron & Steel Company (Pvt) Ltd) වෙත ගෙවිය යුතු රු.මිලියන 714.96 ක් ලෙස ගෙවිය යුතු ශේෂ දෙකක් වර්ෂ 2 කට වැඩි කාලයක් පැවති අතර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය වන විටත් පියවීම් කර නොතිබුණි.</p>	<p>අදාළ ගෙවිය යුතු ගෙවීම් පියවීම සඳහා දිගු කාලීන කල් ඉකුත් වූ ලැබිය යුතු මුදල් සඳහා ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සහ අනෙකුත් පාර්ශ්ව සමඟ අඛණ්ඩ කළමනාකරණ සාකච්ඡා පවත්වනු ලැබේ.</p>	<p>හිඟ මුදල් පියවීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

1.7 බදු රෙගුලාසි වලට අනුකූල නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2022 අංක 45 දේශීය ආදායම් (සංශෝධන) පනතේ 33.3 (ii) වගන්තිය සහ 2022 දෙසැම්බර් 15 දිනැති බදු ගෙවන්නන්ට දැනුම් දීමේ 3 වැනි ඡේදය අනුව ආදායම් බදු ගණනය කිරීම සමානුපාතික පදනමට අනුව සකස් කළ යුතු අතර පළමු මාස 6 සඳහා සියයට 24 ක අනුපාතයක් සහ ඉතිරි මාස 6 සඳහා සියයට 30 ක් යොදා ගත යුතුය. කෙසේ වෙතත්, සමාගම 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා සියයට 30 ක අනුපාතයක් යොදමින් ආදායම් බදු ගණනය කර තිබුණි.	ආදායම් බදු ප්‍රතිලාභය ගොනු කරන අවස්ථාවේදී, 2022 අංක 45 දරන දේශීය ආදායම් (සංශෝධන) පනතේ අංක 33.3 (ii) වගන්තියට අනුව සකස් කරන ලද ආදායම් බදු ගණනය කිරීම සිදු කෙරේ.	දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධාන සහ බදු ගෙවන්නන් වෙත සිදු කරන දැනුම්දීම් අනුව සමාගම විසින් ආදායම් බදු ගණනය සකස් කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, 2014 වර්ෂයේ සිට සමාගම විසින් දරනු ලැබූ ශුද්ධ පොදුකාර්ය පිරිවැය ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම සඳහා ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සමඟ ගිවිසුමකට එළඹීම හේතුවෙන්, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා සමාගමේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය පෙර වර්ෂයට අනුව බදු පෙර ශුද්ධ ලාභයක් හෝ ශුද්ධ අලාභයක් නොවීය.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් සහ වියදම් අයිතම පිළිබඳ ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ ප්‍රධාන ආදායම් සහ වියදම් අයිතමයන් පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව ප්‍රතිශතයක් ලෙස වැඩි වීම හෝ අඩු වීම සමඟ විශ්ලේෂණය පහත පරිදි වේ.

ආදායම/වියදම	2022 රු.	2021 රු.	ඉහලයාම/(පහල යාම) රු.	ප්‍රතිශතය %
ආදායම	117,406	59,046	58,360	98.84
විකුණුම් පිරිවැය	117,337	58,991	58,347	98.91
ලියාපදිංචිය සහ				
වෙනත් ආදායම්	8	1	7	708.91
පරිපාලන වියදම්	79	61	18	29.33
මූල්‍ය ආදායම	1	4	(3)	(69.50)

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය
 3.1 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2006 රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 4.2 මාර්ගෝපදේශයට අනුව වාර්ෂික ගල් අඟුරු අවශ්‍යතාවය ප්‍රසම්පාදනය කිරීම සඳහා ප්‍රසම්පාදන අදියර සහ ඊට අදාළ කාලසටහන ඇතුළත් නිසි ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් සමාගම විසින් සකස් කර නොතිබුණි.</p>	<p>LCC විසින් වාර්ෂිකව ප්‍රධාන ප්‍රසම්පාදන සැලැස්ම සකස් කර අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබාගෙන අනුමැතිය සඳහා රේඛීය අමාත්‍යාංශය වෙත යවනු ලැබේ. ගල් අඟුරු ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීමට පෙර, LCC විසින් ප්‍රසම්පාදන කාලසටහන විදුලිබල අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වෙත යවනු ලැබීමෙන් පසුව, ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීම සඳහා ලේකම්වරයා LCC සහ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය හමුවනු ලැබේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, සෑම වාරයක් ආරම්භ වීමට පෙර ප්‍රසම්පාදන කාලසටහන සමඟ අමාත්‍යාංශයට සහ විදුලිබල මණ්ඩලයට නිල වශයෙන් දැනුම් දෙනු ලැබේ.</p>	<p>රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ විධිවිධාන අනුව ප්‍රසම්පාදන සැලැස්ම සකස් කළ යුතුය.</p>

3.2 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>සමාගම වැටුප් ගෙවීම සඳහා අදාළ පාර්ශව සමඟ සාමූහික ගිවිසුමකට එළැඹී නොතිබුණද, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ සාමූහික ගිවිසුම් කෙටුම්පතට අනුව වැටුප් සංශෝධනය කර රු.මිලියන 11.8 ක හිඟ මුදල් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ගෙවා තිබුණි.</p>	<p>2013 වර්ෂයේදී ආයතනය ආරම්භයේ සිට විධිමත් වැටුප් පරිමාණයක් නොතිබූ බැවින්, සභායක කාර්ය මණ්ඩලයේ මූලික වැටුප් මත පදනම්ව අදාළ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ මූලික වැටුප් පරිමාණයන් අනුගමනය කරන ලෙස LCC අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් නියෝග කර ඇත. 2015 සහ 2018 වර්ෂවල වාර්තා අනුව එම වර්ෂවල සිට සියලුම කාර්ය මණ්ඩල සාමාජිකයින් සඳහා LCC වැටුප් පරිමාණයන් (වැටුප් 25% කින් වැඩි කර ඇත) ලංවිම වැටුප් පරිමාණයට අනුරූප වන බව පෙන්වා දේ .</p>	<p>අදාළ පාර්ශව සමඟ සාමූහික ගිවිසුමකට එළඹීමට සමාගම කටයුතු කළ යුතුය.</p>